

ANNUS JÓZSEF

Rongyokba csomagolva

Ilkát látta az ebédlő felé menni. Cseppnyit hangosít a zümmögő zsebrádió. A gitárhang végignyargal a folyosón, de rögtön utána vissza is bújik ijedten a bőrtokos dobozba, s ott kalimpál tovább. Éva az utcán, udvaron, kertben is ordíttatja. Egyszerűen csodálatos, hogyan találhat mindig ilyen kedvére való lármát. Látni sem lehet, mikor csavarja át másik állomásra. Úgy tűnik, ebből az apró fekete dobozból mindig ilyen hangok zuhognak elő. Mintha nem is rádió lenne, hanem valamilyen ördögös magnetofon. És hogy tud ordítani a parányi vacak! Itt azonban nem szabad neki. Hiába billegett át Ilka az egykori kastély másik szárnyába, a gyengélkedő öregek itt vannak a folyosóra nyíló szobákban. S a rádiót az is meghallja, akinek egyébként három centiről kell a fülébe kiabálni, hogy emelje fel a poharat a szekrényen, amíg kicseréli alatta a terítőt. Úgy árulkodnak, mint a taknyos kölykök. Különösen mióta tudják, hogy a szent tehén pipa a rádióért. Azt mondja, kiütéseket kap a gitárhangtól meg a dobpergéstől. Bezzeg a „Jégvirágos hideg téltől...” nem kap kiütést. Jaj, istenem, amikor elkezdi! Még ha dúdolna. De hangosan nyávog! És rezegteti azt a nyers kőrísfa-hangját...

A fehér köpeny zsebébe csúsztatja a zenélődobozt, míg számlálja a polcon a vasalt tisztákat. Tízet különválasztva ledob az asztalra. A muzsika egyenletes, apró lüktetésekkel vergődik a zsebben. A szólógitár vijjogása csak a legmagasabb hangok létráján gebszkedhet ki néha. Éva cipőjének orra mégis átveszi a ritmust. A spiccvas meglazulhatott kicsit, mert duplázva csilingel a mozaiklapon. Szokás szerint a lovag szobájában kezdi. A vén Papdi Sándort nevezik így, amióta Don Quijote először megjelent a televízióban. S nem is alap nélkül. A hosszú, száraz öreg gyakran megszökik az otthonból. Hetekig csavarog. Nem szíve hölgyét keresi persze, hanem a fiát. A Sándor gyereket, akinek már jönnie kellene, mert régen elment a vágási engedélyért. A hízó meg már kész, éppen csak nyalogatja a darát. Még leromlik, ha nem jön az a gyerek. Mondják ugyan, hogy elég nehezen megy mostanában az ilyen engedélyféle. Lehet, hogy el is kocsmázott kicsit a gyerek, oszt a nény-nyinél alszik a városban, de majd megjön az...

Az ágyon ül most, a dózniját fényesíti a térdén kifeszített nadrágon.

— Jó napot, lovag úr! — éneklí a lány, s a dolgához lát. Szagos szappan illata lebeg utána. Míg sűrög-forog, danázgat közben.

Az öreg hallgat. Nem fogadja a köszönést. Nem mintha sértené a megszólítás, hozzászokhatott már. Ül, mint a vén, fogatlan oroszlán, amelyiknek nem kell már vicsorítani se, hízelegni se, hogy a kötelező adagját kimérje az

ápoló. De minek is értelmetlenül beszélni? Ha azt kérdezné valaki, szármát főztek-e estére hé, vagy oldalast pirítsak, hát arra válaszolni kéne, hogy tudja az asszony a dolgát. De hát nincs már asszony se. Ezek a békák vannak itt, meg a nagy debla Ilka. Beszél az, ha kell, ha nem. Meg Kula, a bolond. De ő nem. Ő komoly ember. Gazda! Most is két hizót vág, ha az isten megtartja őket addig, amíg a gyerek megjön az engedéllyel...

Feláll. A lány felé fordul. Megmozdul a szája, aztán csak nem szól. Éva már végzett. Úgy perdül ki az ajtón, mint a látomás. Már megint a folyosón csenget a cipője vasa. Aztán már a szomszéd szobából hallatszik a hegyes kis füttye. A szó is, mert a vénséges Badari nagy szót hall, kiáltani kell neki:

— Hasára süt a nap! Hallja, Mihály bácsi... Keljen már fel, húznám a tisztát...

Aztán egy mindennél hangosabb, kétségbeesett kiáltás, valami zuhogás, dobogás. Már a folyosón sikong a lány:

— Jajistenem, segítség! Meghalt... biztosan meghalt...

Mire a lovag kilépked, megérkezik Ilka is. Nézik a földön összegömbölyödött embert. A bal karja görbén égnek mered. Mint egy ledöntött szoboré. A csendben felrikkant egy eszelős férfihang, nyomában a gitár meg az elektromos orgona. Éva ijedten kap a zsebéhez. Előbb még erősíti a zajt, csak aztán némítja el hangos kattanással a kis rádiót. Ilka most észre sem veszi. Néz a lányra, várja a beszámolót.

— Azt hittem, bóbiskol. Úgy ült, támaszkodott a szekrényen. Megráztam egy kicsit a vállát, hát... lezuhant. Így... jajistenem...

— Gyerünk! — húzza be Ilka az ajtót, s az iroda felé indul. Kacsázik, mint aki mindkét lábára sántít. Reng alatta a föld. A tanácshoz Katit küldi, Évának távirati űrlapot nyom a markába.

— Feladod a postán. Nem sok értelme van, ez csak a régi gazdája. Minden nagyobb ünnepre kapott tőlük tíz forintot. Egyébként se kutyája, se macskája... Na, lódulj! Aztán majd kirakod az öreg cuccát. El kell égetni mindent. Csupa ócskaság...

Gyorsan megjárta a postát. Félve nyit a szobába. Az öreg már nincs bent. Az ablakot kinyitották, az áramló friss levegő emelgeti a tiszta asztalterítő sarkát. Ezt még gyanútlanul kicserélte...

Dideregni kezd. Két könyökével az oldalához nyomja a vékony köpenyt. Mintha jégből lenne. A bőre szinte fáj a síkos nylon érintésétől. Alatta majdnem meztelen. Most úgy érzi, hogy teljesen az, s valahonnan kintről vékony jégtűket fújnak rá. A mozgó levegő meglíbbenti a haját. Viszket a fejbőre. Butaság. Mit kell képzelődni? Csak nem kezd itt hisztizni? A múltkor a két öreglány után is ő pakolt ki. Pedig azok bűdösebbek voltak. De hiszen az öreg is az, most érzi csak. Micsoda nehéz szag, pedig keveri a huzat. Megfullad itt az ember! Ki kell menni a kertbe, s levegőzni egyet. Érezni a nap melegét! Már indulna, de Ilka hangja visszaparancsolja. Még a folyosón patog, de a döngő lépteiről hallik, hogy erre tart. Ellenőrizni. Amikor benyit, Éva már a fiók előtt térdel.

— Pénze biztosan nem volt a vén bolondnak — mondja egészen természetesen hangon a főnökasszony. — Naponta kijárt a kocsmába. De hát kinek is rakosgatta volna?

Mégis felemeli a fejaljat. Kihúz egy repedezett-töredezett műanyag pénztárcát.

— Nézd csak, mégis maradt vagy négy-öt forintja... Biztosan az esti nagyfröccs ára. De hát azt már elhegedülte szent Dávid...

A lány még sápadt. Éppen csak odavillant a szemé sarkából. A pillanat tizedrészéig láthatta csak, de biztosan látta, hogy a szánalmas kis tárca hátsó rekeszében papírpénz is volt. Mégpedig piros! Legalább egy százas, de lehet, hogy több. Olyan vastagabb gyűrődést látott. Bár... lehetett az valami régi rossz papír, vagy valami más... Hiszen az öreg tényleg kijárt a faluba. Igaz, soha nem jött be részegen. De miért pattintotta be olyan hirtelen Ilka a bukszát, ha semmi nem volt a hátsó rekeszében? Hiszen akkor megmutatta volna: nézd, milyen szegény volt az öreg csavargó. Igaz, nem mutatta. De olyan határtalanul nyugodt volt a nagy tohonya asszony, hogy csoda. Kifelé menet se árult el semmiféle zavart. Éva el is hessentette a százasok képét. Valóban ez lehet az igazság: Badari Mihály után csupán néhány fillér maradt.

Amikor egyedül marad, s újra munkához kezd, már egészen nyugodt. A szekrényből azonban megint kizuhan a nagy csomó nehéz szag. Ettől szinte megszédül. De folytatja. Az ócska télikabátot két ujjal megcsippentve, undorral dobja az ágyra. A meleg alsót a vállfával villázza ki. A pár télibakancsot azonban már szinte játékosan, himbálva emeli fel. Ekkor azonban megrebben. Az egyikben mozdul valami!

— Juj! — ejti le aprót sikkantva az idéetlen lábbelit, amely egyet pattan a kövön, majd oldalra fekszik lustán, fáradtan, s kérges, nagy száján kigurít egy madzaggal összekötözött, formátlan rongycsomót. Lábával nyúl a bakancs felé. Cipője orrával kicsit belerúg. A nagy buta lábbeli bukfeneczik egyet, majd talpra áll. Nincs benne más. Félve emeli fel egy kilógó rojtnál fogva a különös csomagot. Távol tartja, amennyire kinyújtott karja engedi, s bogozni kezdi a görcsöt. A redves kócmadzag keményen tartja magát. Percekbe telik, talán órákba, amíg a barna szövetből előbújik egy valamivel kisebb papírcsomag. Ennek már formája van. Majdnem négyzet. Éva széthajtja. Abban a pillanatban, amikor szemével érzékeli, már ujjában, bőrének pórusain is érzi, hogy a puha újságpapír alatt valamivel érdekesebb, barázdált papiros van. Bankjegyek. Százforintosok! Egy, kettő... összesen kilenc, meg egy egészen újnak látszó, ropogós ötvenes. A lány vékony ujjai összegereblyézik a szétdobált rongyokat, a mereven kunkorodó zsineget. Hozzá a pénzt is. Aztán az egészet egybegyűrve a köpeny zsebébe préseli. Be a rádió alá.

Az újabb rongycsomó a dohányos papírdoboz aljából kerül elő. Huszonhat tízforintos van benne. Éva az ajtóhoz ugrik. A kulcs kívül van. Kerek fémlemez hintál rajta, belevésve a szobaszám. Csörömpöl, amikor kirántja, s belül veszi. Pedig vigyázott. Bezárja az ajtót, aztán mégis kinyitja újra. Hallgatózik. A tízesek kinyomják a zsebet. Egy pillanatig arra gondol, hogy ezeket átadja Ilkának. Ezzel minden gyanút elterelne magáról. Nyugodtan vihetné a kilenszázötvenet...

— Hülyeség! Milyen gyanút? Ilka már kivette a részét. Álmában se gondolja, hogy a vén Badari százakat spórolt a tizenöt forintokból, meg a volt gazdáék tízeseiből. Igaz, dolgozott néha a falusiaknak, de mindenki úgy tudja, pár nyelet pálinkáért, pohár borért... De Ilka mondta is: ugyan kinek kuporgatott volna? Se kutyája, se macskája... Igaz, ez igaz, a tízesek meg a százasok mégis itt vannak. Százások! Honnan vannak a százások? Mennyi időbe telt, amíg összevárt annyit, hogy beválthassa? És vajon hol válthatta be? Kocsmában, boltban? De nem is ez a nagy kérdés, hanem az előbbi. Hogyan kuporgatta össze? Fél év kellett egy százásra, ha közben semmit nem

költött. De cigarettázott is... Ezt a rengeteg pénzt vagy tíz éve gyűjtheti... S hányszor megnézhetette, átkötözgette a rongycsomókat...

Nem gondolkodik tovább. Azt sem tudja hol van. A kutatás, keresés foglalja le minden idegszálát. Felhasítja egy rongyos, bűdös kiskabát bélését. Valami csomót érzett benne az imént. De semmi. Ujjai közt átszitalja a dohányt. Kinyitogatja a cipőkrémes dobozokat. S éppen itt, egy rozsdás, félfülű skatulyában talál újabb háromszáz forintot.

Ismét bezárja az ajtót. Botladozva átlábal a szoba közepén tornyosuló rongyhalmazon. Behajtja az ablakot. A százasokat veszi elő újra. Sorba rakja őket. A kacatok közt megkeresi a legvékonyabb rongydarabot, abba csomagolja a pénzt. Kigombolja a köpenyét, s a redves, barna csomagot becsúsztatja a melltartója alá. Pillanatra megint fagyosnak érzi a testét. A borzongás azonban gyorsan eltűnik. Már a tízesekkel birkózik. Szemébe lóg a haja. Egy tincs odaragad a homlokához. Nedves az arca. Izzad. Az újabb csomagot a zsebébe teszi. De itt nem érzi biztonságban, újra szétszórja az ágyon, hogy kétfelé rakva...

A kopogtatásra azonnal ugrik. Mire gondolkodni kezdene, hogy mit tegyen, már túl sokat zörgött. Ujjai magukat függetlenül, megnyúlva és meg-sokasodva markolják a pénzt, gyűrik a rongyokat, és nyitják az ajtót. Fordul a kulcs, csettint a zár nyelve, s belép Ilka.

Két szempillantás elég, hogy megértse a helyzetet. Mocskos szitkokat zúdit a lányra, majd a tízesek után kap. Fél perc múlva tépik egymást és mindketten üvöltének...

Amikor Kissné a konyháról ideér, Ilka puffadt képén már négy patakban folyik a vér. Keze azonban dolgozik, mint az automata. Éva köpenye hatalmas szárnyakra szakadt szét. Most reccsen a melltartója, amelyből hullnak, egyre hullnak a százasok. A lány most már nem védi magát, a gyűrött pénzek után kapkod. Egyet sem ér el. A földre veti magát nyöszörögve és eszelősen. Elrántja Ilkát is. Alattuk gyűrődik, szakad a pénz. Badari Mihály hagyatéka...

KOVÁTS MARGIT: KAKASOK